Eldina Lovaš i Zoltán Gőzsy

Biskup Matej Franjo Krtica i njegov *Dnevnik*

BIBLIOTHECA CROATICA: SLAVONICA, SIRMIENSIA ET BARANYENSIA

Izvori

Knjiga 9

Nakladnici

Đakovačko-osječka nadbiskupija

Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje

Za nakladnike

Đuro Hranić

Marija Karbić

Recenzenti

Ivan Armanda

Daniel Patafta

Lektura

Rene Čipanj Banja

Istraživanje za knjigu provedeno je u sklopu projekta „380-01-02-23-42“ (Izvori za povijest Istočne Hrvatske / IPIH), koji financira Europska unija programom Next-GenerationEU i bilateralnog hrvatsko-mađarskog projekta „Crkvena i svjetovna elita između 15. i 19. stoljeća: primjer hrvatskih i mađarskih elita i njihova odnosa s kraljevskim dvorom“, koji financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih RH, Ministarstvo inovacija i tehnologije i Ministarstvo ljudskih resursa Mađarske.

ISBN 978-953-8102-68-4 (Podružnica HIP)

ISBN 978-953-7617-59-2 (DJOS)

CIP zapis je dostupan u nacionalnom skupnom katalogu knjižničnog sustava Bukinet (katalog.bukinet.hr) pod brojem 991006067566909366.

ELDINA LOVAŠ
ZOLTÁN GŐZSY

Biskup Matej Franjo Krtica i njegov *Dnevnik*

Biografska studija i izdanje *Dnevnika*

Đakovo – Slavonski Brod, 2026.

SADRŽAJ

PREDGOVOR 9

UVOD 11
Tema i ciljevi istraživanja 11
Pregled dosadašnjih historiografskih istraživanja 14
Izvori 19

OKOLNOSTI SJEDINJENJA BOSANSKE ILI
ĐAKOVAČKE I SRIJEMSKE BISKUPIJE 24
Habsburški vladari i Katolička Crkva u 18. stoljeću 24
Apostolska kraljica Marija Terezija u provedbi teritorijalne reorganizacije
i utemeljenja novih (nad)biskupija 29
Proces sjedinjenja Bosanske ili Đakovačke i Srijemske biskupije 34
Bosanska ili Đakovačka biskupija i Srijemska biskupija od oslobođenja od osmanske vlasti do njihova sjedinjenja 34
Pregovori i tijek sjedinjenja Bosanske ili Đakovačke i Srijemske biskupije 37

MATEJ FRANJO KRTICA: PRVI BISKUP SJEDINJENE
BOSANSKE ILI ĐAKOVAČKE I SRIJEMSKE BISKUPIJE 43
Djetinjstvo i mladost 43
Zavičaj i obitelj 43
Intelektualna i duhovna formacija 50
Na službi u Pečuhu 53
Obrazovanje katoličkog klera između koncepcija pape Benedikta XIV. i apostolske kraljice Marije Terezije 53
Biskup Đuro Klimo i pečuško sjemenište 56
Matej Franjo Krtica: profesor po mjeri Đure Klime 59
Krtičina uloga i značaj u sjemeništu 61
Biskupska služba 69
Biskupsko imenovanje i posvećenje 72
Stanje u biskupijama u vrijeme preuzimanje biskupske službe 76
Biskup i promjenjiva crkvena politika države 80
Povećanje biskupijskih granica i obilježja pripojenih područja 84
Prvo desetljeće biskupske službe: izvješće Svetoj Stolici iz 1783. godine 101
Biskup Krtica i jozefinistička crkvena politika 104
Školstvo 106
Blagdani 107
Biskupijske ustanove i mehanizmi njihova djelovanja 108
Djelovanje konzistorija 108
Kaptol 115
Vikari 117

Arhiđakoni i vicearhiđakoni ... 118
Biskupska služba izvan granica dijeceze ... 119
Svećenstvo, redovništvo i župe ... 120
Kanonske vizitacije ... 122
Teritorijalna (re)organizacija biskupije i povećanje broja župa ... 134
Organiziranje pastoralne skrbi i razvoj mreže župa ... 138
Svećenički ideal i norme službe ... 139
Obrazovanje klera, ređenja i provjeravanje prikladnosti ... 141
Kapelanska služba, praktično obrazovanje i pastoralni rad ... 144
Župnička imenovanja, napredovanja i preuzimanje župa ... 145
Disciplíniranje klera ... 146
Vojno dušobrižništvo ... 149
Redovničke zajednice ... 150
Gospodarsko upravljanje i nadzor crkvene imovine ... 154
Reguliranje vjerskoga života i pridržavanje morala vjernika ... 156
Na zalasku ovozemnoga života ... 160

ZAKLJUČAK ... 167

DNEVNIK MATEJA FRANJE KRTICE ... 170
Nastanak i struktura *Dnevnika* ... 170
Žanrovske značajke *Dnevnika* ... 172
Obilježja *Dnevnika* ... 173
Vrednovanje *Dnevnika* kao izvora ... 174
Osobitosti liturgije ... 176
Stilske osobitosti *Dnevnika* i Krtičina osobna očitovanja ... 178
Jezične i filološke osobitosti *Dnevnika* ... 181
Način priređivanja izvora ... 182

IZDANJE *DNEVNIKA* ... 189

PRILOG ... 389

POPIS IZVORA I LITERATURE ... 413
Popis kratica ... 413
Arhivski izvori ... 413
Objavljeni izvori i literatura ... 416
SAŽETAK ... 427
SUMMARY ... 429
ÖSSZEFOGLALÓ ... 431
KAZALO OSOBNIH IMENA ... 433
BILJEŠKA O AUTORIMA ... 445

„ab initio nativitatis investigabo
et ponam in lucem scientiam illius
et non praeteribo veritatem“ (Sap. 6, 22)